Тема: «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів на державній службі»

Державна служба базується на довірі громадян до органів влади. Коли державний службовець приймає рішення, суспільство очікує, що воно ґрунтується виключно на законі та публічних інтересах, а не на особистих вигодах чи родинних зв'язках. Саме тому Закон України «Про запобігання корупції» чітко визначає правила поведінки у ситуаціях, де перетинаються службові обов'язки та приватне життя.

1. Поняття конфлікту інтересів та його види

Конфлікт інтересів на державній службі — це суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, яка впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Основу правового регулювання становить Закон України «Про запобігання корупції» та методичні рекомендації Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК).

- **Приватний інтерес** — будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.
- **Реальний конфлікт інтересів** — суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.
- **Потенційний конфлікт інтересів** — наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

2. Обов'язки державного службовця щодо запобігання конфлікту інтересів

Державний службовець зобов'язаний активно запобігати виникненню конфлікту інтересів та діяти прозоро:

- Вживати заходів щодо недопущення виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів.
- Повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього керівника, а у випадках, визначених законом, — НАЗК чи інший колегіальний орган.
- Не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів.
- Вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

3. Способи врегулювання конфлікту інтересів

Законодавство передбачає два основні підходи до врегулювання: **самостійне** та **зовнішнє**.

Самостійне врегулювання полягає у позбавленні відповідного приватного інтересу з наданням підтвердних документів безпосередньому керівнику або керівнику органу (наприклад, відчуження активів, припинення членства чи іншої діяльності, що породжує приватний інтерес).

Зовнішнє врегулювання здійснюється рішенням керівника (зазвичай протягом двох робочих днів після отримання повідомлення) і може включати такі заходи:

- **Усунення особи** від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального конфлікту інтересів.
- **Застосування зовнішнього контролю** за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняттям рішень (найпоширеніший захід, застосовується як при реальному, так і при потенційному конфлікті).
- **Обмеження доступу особи** до певної інформації.
- **Перегляд обсягу повноважень** та функцій особи.
- **Переведення або звільнення** особи — застосовується у разі, якщо конфлікт інтересів має постійний характер і не може бути врегульований іншими заходами.

Для практичного розбору ситуацій та нормативних роз'яснень корисно звертатися до Порталу доброчесності НАЗК.

4. Типові практичні ситуації на державній службі

- Участь у конкурсах, призначеннях на посади або преміюванні осіб, які є близькими родичами чи пов'язаними особами.
- Підготовка, погодження або прийняття рішень у сфері публічних закупівель, де учасником є компанія, пов'язана з державним службовцем або його родиною.
- Використання службової чи інсайдерської інформації в приватних інтересах.
- Суміщення посад або робота за сумісництвом з урахуванням встановлених законом обмежень, зокрема в умовах воєнного стану.

5. Відповідальність за порушення вимог щодо конфлікту інтересів

Невиконання обов'язків щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів тягне за собою юридичну відповідальність:

- **Дисциплінарна відповідальність** — аж до звільнення з посади в установленому законом порядку.
- **Адміністративна відповідальність** — зокрема за статтею 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення (порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів), що передбачає накладення штрафу.

- **Кримінальна відповідальність** — якщо діяння містить ознаки кримінального правопорушення (наприклад, зловживання владою або службовим становищем).

Головне правило просте: **наявність конфлікту інтересів — це не порушення, це життєва ситуація**. Порушенням є його приховування та прийняття рішень всупереч закону. Своєчасне письмове повідомлення керівника захищає вашу репутацію, кар’єру та довіру до державного органу.